

[Schmidt.]

vil vi overtage Risikoen. Om det skal være en offentlig Skole eller en privat Skole med Statstilskud, er et aabent Spørgsmaal, som vi kan drøfte med hinanden, naar Lovforslaget kommer i Udvalg, som jeg haaber det gør. Selv om man oprindelig var lidet rede til at tage en velvillig Stilling til dette Krav, tror jeg dog, at der, naar vi kommer ind i en nærmere Diskussion maa kunne findes en Vej til, at vore Ønsker kan blive tilfredsstillet.

Det er de vigtigste af de Spørgsmaal, der her er kommet frem, altsaa for det første almindeligt Selvstyre, en praktisk Udformning af Ønsket om tyske Skolekommissioner for de tyske Skoler, dernæst større Tilskud til private Skoler og endelig Oprettelse af en højere tysk Skole. Men der er endnu en Række andre Spørgsmaal, der er vigtige, men om hvilke jeg dog tror, at de lettere kan løses, og som man ogsaa nærmere maa drøfte. Det angaar den midlertidige Ordning af Folkeskolens Administration i de sønderjydske Landsdele. Der findes en Bestemmelse om, at man *kan* gaa bort fra det sognevisse, at man ogsaa *kan* samle Børn fra forskellige Sogne og oprette en tysk Skole. Men det skal man enes om gennem Forhandlinger mellem de forskellige Skolekommissioner. Det *kan* altsaa lade sig gøre, men vi har meget uheldige Erfaringer med Hensyn til disse *Kan*-Bestemmelser, om hvad der *kan* gøres. Det, der *kan* gøres, sker ikke, det er aldrig sket. Vi har andraget om det flere Gange, men det er ikke blevet til Virkelighed nogetsteds. Det er noget lignende med saadanne Bestemmelser paa det kirkelige Omraade. Der *kun*de ske det og det, men det skete aldrig. Derfor har vi foreslaaet som en Erstatning, der maaske er meget nemmere, at Børn i Kommuner, hvor der ingen tysk Skole er, har Lov til at besøge den tyske Skole i en anden Kommune, og at man i den Kommune skal være pligtig til at tage imod Børnene, men vi har indføjet en Bestemmelse om, at Staten maa refundere Kommunens Udgifter i den Anledning. Maaske kan Kommunen blive tvunget til at holde en Lærer mere, og man maa da holde den skadesløs. Man vil da undgaa det, som nu har fundet Sted i mange Tilfælde, at det har været umuligt for et Barn at komme ind i en Naboskole, selv hvor der ikke har været en saa lang Skolevej. Vort Forslag tror jeg alligevel er den nemmeste Maade at ordne dette Forhold paa. Og naar der saa blev sluttet en Over-

enskomst, som f. Eks. mellem Sønderborg og Sundsmark, i den Retning, saa sluttede man Overenskomsten for Folkeskolens Vedkommende, men naar der saa var et Barn, som vilde ind i Mellemskolen, kunde det ikke lade sig gøre, selv om man vilde betale for det. Det er saadanne Forhold, vi gerne vil have ophævet, og jeg mener, at man ogsaa her maa være villig til at tillade, at de Skoler, der er, maa benyttes af tyske Børn i Nabokommunerne, og at Staten skaffer Midlerne til Veje. I denne Linie ligger ogsaa, at jeg ønsker ophævet Lov Nr. 242 af 6. Maj 1921, som bestemmer, at de Merudgifter, der kan opstaa for en Kommune, derved at der skal oprettes en tysk Skole, kan lægges paa denne Kommune særskilt. Det bør ikke være saaledes, thi saa falder vi til Besvær, og det vil vi nu ikke. Det kan heller ikke være Meningen at bringe os i den Stilling, at vi falder til Besvær. Disse Merudgifter maa bæres af det almindelige, af Staten.

Dernæst er der det Krav, at der ogsaa indenfor den danske Folkeskole maa være Mulighed for, naar man ønsker det, at faa tysk Undervisning. Selvfølgelig ikke en ubegrænset Mulighed, det kan man ikke godt gaa ind paa. Der har været Mulighed derfor allerede efter de Anordninger, der gælder, men kun naar Skolekommissionen var villig til det. Men et saadant Ønske kommer jo fra den enkelte — ja, det kan komme fra Skolekommissionen, men inden det kommer fra Skolekommissionen, kommer det jo nærmest fra de enkelte Forældre og deres Børn, og det er ikke sagt, at naar Ønsket er der, er Skolekommissionen ogsaa rede til at imødekomme det. Vi har ment, at det var rimeligt, at naar Forældrene til mindst 10 Børn ønskede tysk Undervisning, saa skulde man give dem Lejlighed til det, og koster det noget, maa Staten igen her betale. Folk dernede ved jo godt, at man mere og mere igen indser, at det er heldigt for Befolkningen, at den ogsaa bliver kendt med tysk Undervisning, saaledes som den var det før. Efter Verdenskrigen var Anskuelserne dernede saadanne, at man slet ikke ønskede at have noget med det tyske Sprog at gøre mere, men nu er det anderledes, og derfor mener jeg, at en saadan Bestemmelse kunde være paakrævet. I det mindste ligger den i vor Interesse.

Lærernes Uddannelse er atter et Kapitel for sig, og jeg mindes gerne en Samtale, jeg havde med den første danske Undervisningsminister i den Tid, jeg har været Folketingsmand, Undervisningsminister Ap-